

Ako založiť občianske združenie Občiansky kompas

Právo slobodne sa združovať zaručuje Ústava SR. Obmedzenie tohto práva je možné iba v prípadoch, ktoré určuje zákon a ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných. Občianske združenie môžu založiť minimálne tri osoby, z ktorých aspoň jedna dovŕšila vek 18 rokov. Čo nevyhnutne potrebujete, ak chcete založiť občianske združenie? Ako sa vyhnúť problémom pri registrácii, na čo nezabudnúť v prípade zmeny stanov združenia či jeho zániku?

Ak premýšľate nad založením občianskeho združenia, tento manuál vám poskytne dôležité informácie, ktoré by ste mohli potrebovať.

(Manuál bol aktualizovaný v novembri 2021)

Základný manuál

Čo je občianske združenie a ako vzniká?

Spolky, spoločnosti, zväzy, kluby, ale aj odborové organizácie sa spoločne označujú ako občianske združenia. Členmi združení môžu byť fyzické osoby aj právnické osoby. Podrobnosti o založení a fungovaní občianskeho združenia upravuje zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov.

Občianske združenie je právnickou osobou. Znamená to, že:

- môže konať vo vlastnom mene, teda môže uzatvárať zmluvy, disponovať svojím majetkom, prijímať dary, uzatvárať pracovné zmluvy ako zamestnávateľ a pod.
- nesie samostatne zodpovednosť za svoje konanie, teda môže byť žalovaným v spore, môže dostať pokutu a pod.

AKO ZALOŽIŤ OBČIANSKE ZDRUŽENIE

Občianske združenie (OZ) zakladajú min. 3 osoby, ktoré tvoria prípravný výbor. Aspoň jedna z nich musí mať 18 rokov.

Prípravný výbor pripraví stanovky OZ, ktoré musia obsahovať: názov, sídlo, ciele činnosti, práva a povinnosti členov, orgány OZ a hospodárenie.

Prípravný výbor predloží Ministerstvu vnútra SR návrh na registráciu OZ spolu so stanovami a poplatkom 66 EUR.

Ak je všetko v poriadku, tak Ministerstvo vnútra do 15 dní zaregistruje nové OZ.

Ak návrh na registráciu obsahuje chyby, Ministerstvo vnútra vyzve prípravný výbor na ich odstránenie.

Ak je registrácia v rozpore so zákonom Ministerstvo ju zamietne.

Ak prípravný výbor nesúhlasí so zamietnutím, môže podať žalobu na súd.

Založenie združenia

Združenie vzniká registráciou na Ministerstve vnútra Slovenskej republiky (ďalej aj ako “ministerstvo”). Ministerstvo má povinnosť zaregistrovať každé občianske združenie, ktoré dodrží zákonom predpísané podmienky. Zákon teda ministerstvu neumožňuje ľubovoľne rozhodovať o tom, či združenie zaregistruje alebo nie.

Združenie môžu založiť minimálne 3 osoby, z ktorých aspoň jedna dovŕšila vek 18 rokov. Tento prípravný výbor pripraví a predloží Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky stanovy združenia (v dvoch exemplároch) a návrh na registráciu združenia. Tieto dva dokumenty sú kľúčové pre vznik združenia, preto sa im budeme venovať podrobne.

Stanovy združenia musia obsahovať:

Názov združenia – nesmie byť totožný s názvom už existujúcej právnickej osoby (t.j. akejkoľvek právnickej osoby, nielen združenia – názov si overíte vo vyhľadávacom registri a identifikátora právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci [na stránke Štatistického úradu SR](#)). Názov nesmie byť hanlivý alebo úražlivý. Združenie sa môže označovať aj ako spolok, klub, hnutie, skupina, spoločnosť a pod. Medzi združenia sa zaraďujú aj odborové organizácie.

Sídlo združenia – presná adresa, kde bude združenie sídliť.

Cieľ činnosti – zákon nedefinuje, čo môže byť cieľom, vymedzuje však, čo cieľom činnosti združenia nemôže byť (napr. popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie, roznečovať nenávisť a neznášanlivosť).

Orgány združenia a spôsob ich ustanovovania – zákon ponecháva na vôli členov, aké orgány a s akým názvom si združenie vytvorí, aká bude ich tvorba, zloženie a ďalšie pôsobenie; zákon však predpokladá, že určité orgány združenie vytvorí a tieto orgány budú mať rozhodovacie kompetencie v rámci združenia.

Určenie orgánov a funkcionárov oprávnených konať v mene združenia – zvyčajne sa uvádza spôsob ustanovovania štatutárneho zástupcu/zástupcov.

Ustanovenia o organizačných jednotkách, ak budú zriadené a budú konať vo svojom mene – združenie môže mať svoje pobočky, ktoré môžu konať vo vlastnom mene. V takom prípade stanovy musia jasne vymedziť vzťahy a kompetencie medzi pobočkami navzájom a medzi nimi a centrom združenia.

Zásady hospodárenia – zákon túto požiadavku nešpecifikuje, zväčša sa v tomto bode stanov uvádzajú možné príjmy a výdavky združenia, spôsob nakladania s majetkom a pod. Je možné upraviť aj výkon zárobkovej činnosti združenia, ktorá ale nemôže byť hlavným cieľom jeho činnosti (zvyčajne pôjde o príjmy získané spoplatnením propagačných materiálov, príjmy z účastníckych poplatkov z akcií združenia a pod.).

Práva a povinnosti členov – rozsah práv a povinností členov je v úplnej pôsobnosti združenia. Pripomíname, že občianske združenie síce zakladajú najmenej tri fyzické osoby, členmi združenia však môžu byť aj právnické osoby.

Pre transparentné fungovanie združenia je tiež vhodné, ak sa v stanovách určí, ako sa bude postupovať pri zániku združenia a čo bude s majetkom združenia po jeho zániku (mnohé zahraničné nadácie napríklad vyžadujú, aby stanovky obsahovali výslovné ustanovenie o tom, že po zániku združenia prejde jeho majetok na základe rozhodnutia príslušného orgánu združenia na plnenie verejnoprospešných cieľov v inej organizácii).

Splnením uvedených náležitostí sú naplnené požiadavky zákona. Je len na členoch združenia, aké ďalšie vzťahy a problémy si v stanovách upravujú, ministerstvo však nemôže vyžadovať úpravu ďalších vecí, ktoré zákon neukladá. K návrhu sa prikladajú v dvoch kópiách.

Samotný **návrh na registráciu** obsahuje mená, priezviská, rodné čísla, bydliská a podpisy členov prípravného výboru, teda minimálne 3 osoby, z toho aspoň jedna staršia ako 18 rokov. Zároveň treba uviesť, kto z podpísaných členov prípravného výboru je splnomocnencom oprávneným konať v ich mene (musí byť starší ako 18 rokov). Návrh na registráciu musí obsahovať aj údaje o štatutárnom orgáne združenia alebo členoch štatutárneho orgánu združenia v rozsahu meno, priezvisko, adresa trvalého pobytu, dátum narodenia a rodné číslo. K návrhu je potrebné priložiť potvrdenie o zaplatení správneho poplatku vo výške 66 eur. Poplatok je možné uhradiť prostredníctvom platobných terminálov (tzv. kioskov) umiestnených v priestoroch vybraných správnych orgánov, zakúpením eKolku na vybraných pracoviskách pošty, prostredníctvom mobilnej aplikácie eKoloK alebo prostredníctvom webovej aplikácie eKoloK. K návrhu je potrebné priložiť potvrdenie o úhrade. Viac informácií sa dozviete [tu](#). Združenie zároveň môže v návrhu na zápis dobrovoľne uviesť aj adresu jeho webového sídla a zápis všeobecne prospešného účelu (aj viacerých), ku ktorému jeho činnosť smeruje.

Do zápisu prvého štatutárneho orgánu do registra mimovládnych neziskových organizácií koná v mene združenia splnomocnenec prípravného výboru, ktorý musí mať trvalý pobyt alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky. Návrh sa predkladá Ministerstvu vnútra SR, sekcia verejnej správy, odbor všeobecnej vnútornej správy.

Registráciu združenia môžete vykonať aj elektronicky prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy (ÚPVS) www.slovensko.sk. Výška správneho poplatku je v tomto prípade znížená na polovicu (zaplatíte vyššie uvedeným spôsobom). Budete k tomu potrebovať občiansky preukaz s čipom (eID), vydaný certifikát pre kvalifikovaný elektronický podpis, čítačku s nainštalovanými aplikáciami a aktivovanú elektronickú schránku. Po elektronickej registrácii musíte všetky dokumenty vytlačiť a poslať na ministerstvo aj poštou vrátane e-kolku (alebo iného potvrdenia o úhrade správneho poplatku) v zníženej výške 33 eur.

Všetky dokumenty sa posielajú na túto adresu:

Ministerstvo vnútra SR, sekcia verejnej správy, odbor všeobecnej vnútornej správy

Drieňová 22

826 86 Bratislava 29

Registrácia združenia a možné problémy

Po predložení návrhu a stanov začne Ministerstvo vnútra SR konanie o registrácii združenia. Pri tom môže nastať niekoľko situácií:

1. Registrácia združenia

Ak návrh obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti, ministerstvo do 15 dní od obdržania návrhu vykoná registráciu v registri mimovládnych organizácií a v tejto lehote zašle splnomocnencovi prípravného výboru jedno vyhotovenie stanov, na ktorom vyznačí deň registrácie, ktorým je deň odoslania stanov). Osobitné rozhodnutie o registrácii združenia sa nevydáva.

Momentom registrácie združenie vzniká a existuje ako samostatný subjekt práva, odlišný od jeho členov, a môže samostatne vystupovať v právnych vzťahoch. S tým je spojená povinnosť združenia uvádzať názov a označenie právnej formy (ak už nie je súčasťou názvu), adresu sídla a IČO v úradnom styku, v zmluvných vzťahoch a na svojom webovom sídle, ak ho má zriadené.

Údaje o občianskom združení sú verejnosti prístupné jednak v [Registri mimovládnych neziskových organizácií](#) vedenom Ministerstvom vnútra a taktiež v [Registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci](#), vedenom štatistickým úradom. Osobitná registrácia okrem vyššie popísanej nie je potrebná, štátne orgány si údaje navzájom sprostredkujú. Oba registre sú prístupné aj online.

2. Návrh má vady

V prípade, že návrh nespĺňa všetky povinné náležitosti alebo ak sú údaje v ňom neúplné alebo nepresné, ministerstvo je povinné na to upozorniť prípravný výbor. Urobí tak do 15 dní od doručenia návrhu s tým, že pokiaľ vady nebudú odstránené, konanie o registrácii sa nezačne.

3. Odmietnutie registrácie

Ministerstvo registráciu odmietne, ak z predložených stanov vyplýva, že ide o organizáciu:

a) na ktorú sa zákon o združovaní nevzťahuje (§ 1 ods. 3 zákona o združovaní občanov). Sú to napríklad politické strany a politické hnutia, organizácie zriadené na zárobkovú činnosť alebo na zabezpečenie riadneho výkonu určitých povolání, cirkvi a náboženské spoločnosti alebo organizácie na výkon práva poľovníctva,

b) ktorej stanovy sú v rozpore so zásadami združovania (§ 3 ods. 1 a 2), teda napríklad v rozpore so zákazom nútenia k združovaniu, k členstvu v združení, a k účasti na jeho činnostiach; stanovy nesmú brániť slobodne vystúpiť zo združenia, nikomu nesmie byť občiansky na ujmu, že sa združuje, že je členom združenia, že združenie podporuje alebo naopak, že stojí mimo neho. c) zakázanú zákonom (§ 4 alebo § 5), pričom nie sú dovolené združenia, ktorých cieľom je popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť, pohlavie, rasu, pôvod, politické alebo iné zmýšľanie, náboženské vyznanie a sociálne postavenie, roznečovať nenávisť a neznášanlivosť z týchto dôvodov, podporovať násilie alebo inak porušovať ústavu a zákony; ktoré sledujú dosahovanie svojich cieľov spôsobmi, ktoré sú v rozpore s ústavou a zákonmi; ktoré sú ozbrojené alebo s ozbrojenými zložkami; pričom za také sa nepovažujú združenia, ktorých členovia držia alebo používajú strelné zbrane na športové účely. Ďalej nie sú dovolené združenia, ktoré vykonávajú funkciu štátnych orgánov, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak.

d) Združenia tiež nesmú riadiť štátne orgány a ukladať povinnosti občanom, ktorí nie sú ich členmi.

O odmietnutí registrácie rozhodne ministerstvo do 15 dní od doručenia úplného a bezchybného návrhu na registráciu. Rozhodnutie zašle splnomocnencovi prípravného výboru.

Proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie združenia nemožno podať odvolanie (rozklad), teda riadny opravný prostriedok v správnom konaní. Členovia prípravného výboru však môžu proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie podať žalobu na súd podľa Správneho súdneho poriadku (§ 391 a nasl. zákona č. 162/2015 Z. z.). Žaloba sa podáva na krajský súd v sídle ministerstva vnútra (Krajský súd v Bratislave). Prípravný výbor musí byť pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby.

Žalobu musia podať všetci členovia prípravného výboru združenia, pričom musia tvrdiť, že neboli splnené zákonné podmienky pre vydanie rozhodnutia o odmietnutí registrácie združenia. Žalovaným je ministerstvo vnútra.

1. Žaloba musí byť podaná v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia o odmietnutí registrácie (t. j. deň doručenia rozhodnutia ministerstva). Žaloba nemá odkladný účinok.

K žalobe musí byť pripojené napadnuté rozhodnutie.

Ak správny súd po preskúmaní žaloby zistí jej dôvodnosť, uznesením zruší napadnuté rozhodnutie a vec vráti ministerstvu na ďalšie konanie. Súd teda môže rozhodnutie ministerstva o odmietnutí registrácie len potvrdiť alebo zrušiť, jeho rozhodnutie nemá účinky registrácie. O registrácii musí teda opäť rozhodnúť ministerstvo vnútra.

Možné problémy pri registrácii

V praxi sa často stáva, že ministerstvo upozorní prípravný výbor na nedostatky, ktoré v skutočnosti nie sú nedostatkami podľa zákona. Znamená to, že ministerstvo má také výhrady k stanovám alebo požaduje niečo, čo nemá oporu v zákone. Dôvody pre odmietnutie registrácie, ako aj dôvody, kedy môže ministerstvo tvrdiť, že návrh má vady, sú v zákone výslovne uvedené a ministerstvo ich nemôže rozšíriť.

Najčastejšie sa možno stretnúť s tým, že ministerstvo sa snaží zasahovať do štruktúry orgánov združenia.

Ministerstvo napríklad uviedlo, že stanovky sa majú upraviť tak, „*aby z nich bolo jednoznačné, že najvyšším orgánom združenia je valné zhromaždenie, ktoré rozhoduje o vzniku, zmene a zániku združenia, schvaľuje stanovky, ich zmeny a doplnky, prerokúva správu o činnosti a hospodárení a taktiež aj zábery činnosti pre budúce obdobie. Volí a odvoláva členov rady a jednotlivých funkcionárov...*”

Zákon však orgány a ich kompetencie ponecháva plne na vôli predstaviteľov združenia, ustanovuje len, že v stanovách musia byť uvedené orgány združenia, spôsob ich ustanovovania a určenie orgánov a funkcionárov oprávnených konať v mene združenia.

Ministerstvo teda nemôže združeniu predpísať ich štruktúru ani kompetencie, a preto sú takéto výhrady ministerstva irelevantné a odporujú čl. 2 ods. 2 Ústavy SR: „*Štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon*“.

Zákon neumožňuje ani komentovať, či vyžadovať zmeny jednotlivých bodov stanov len na základe odlišného názoru na fungovanie združenia. Neobstojí teda ani námietka, že orgány združenia sú nedemokratické. Obdobne nemožno združeniu prikázať, že v stanovách musí byť upravený revízor združenia.

Upozornenie ministerstva vnútra na nedostatky stanov združenia nie je rozhodnutím, proti ktorému je možné podať opravný prostriedok (odvolanie). V takom prípade však môže stačiť vyjasnenie si stanovísk osobnou návštevou, telefonátom alebo listom.

Ak ministerstvo napriek tomu trvá na neodôvodnených požiadavkách na zmenu stanov a odmietne začať konanie o registrácii, odporúčame:

- vyzvať ministerstvo, aby písomne odmietlo registráciu a proti tomuto rozhodnutiu následne podať žalobu na súd,
- zaslať Ministerstvu vnútra SR (Odbor kontroly) písomnú sťažnosť v zmysle zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach na nezákonný postup Odboru všeobecnej vnútornej správy,
- podať podnet na prokuratúru na preskúmanie zákonnosti postupu ministerstva.

Zrušenie a zánik združenia

Združenie môže byť zrušené viacerými spôsobmi a to:

a) dobrovoľne:

- **rozpuštením**,
- **zlúčením** s iným združením.

b) nedobrovoľne:

- právoplatným **rozhodnutím ministerstva** vnútra o jeho rozpustení,
- právoplatným **rozhodnutím súdu** v trestnom konaní (v prípade právoplatného uloženia trestu zrušenia právnickej osoby),
- **vyhlásením konkurzu** alebo zamietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku.

V stanovách si združenie môže určiť **spôsob rozpustenia** alebo **zlúčenia** s iným združením. Ak to stanov neupravujú, rozhodne o spôsobe dobrovoľného rozpustenia alebo zlúčenia s iným združením najvyšší orgán združenia, ktorý je povinný do 15 dní od rozhodnutia oznámiť túto skutočnosť ministerstvu vnútra.

Ministerstvo vnútra môže rozpustiť združenie len z tých istých dôvodov, pre ktoré je možné odmietnuť registráciu združenia: Ak teda ministerstvo zistí, že združenie vyvíja činnosť, ktorá je vyhradená len pre istý typ subjektov, porušuje zásady uvedené v zákone alebo vykonáva činnosť, ktorá je zákonom zakázaná, okamžite na to združenie **upozorní a vyzve ho**, aby od takej činnosti upustilo. Ak združenie neuposlúchne výzvu ministerstva, ministerstvo združenie **rozhodnutím rozpustí**.

Proti rozhodnutiu môže združenie podať **žalobu na súd**, pričom **účinky rozpustenia** sa až do rozhodnutia súdu **odkladajú**. Pozastaviť činnosť združenia do právoplatnosti rozhodnutia súdu nie je možné. Žalobcom je združenie, ktoré tvrdí, že neboli splnené podmienky na vydanie rozhodnutia o rozpustení združenia uvedené v zákone o združovaní občanov. Žalovaným je ministerstvo vnútra. Žaloba musí byť podaná **v lehote dvoch mesiacov od oznámenia rozhodnutia** (t. j. dňa doručenia rozhodnutia) o rozpustení združenia. Podmienky pre konanie súdu sú rovnaké ako v prípade žaloby proti rozhodnutiu o odmietnutí registrácie združenia.

Ak majetok združenia neprechádza na iné združenie zlúčením, zániku združenia predchádza jeho likvidácia podľa Obchodného zákonníka. Likvidácia je proces, počas ktorého sa vysporiadávajú všetky záväzky združenia a následne sa zvyšok majetku združenia (tzv. likvidačný zostatok) rozdelí medzi členov alebo sa vysporiada ináč. Ak likvidátor zistí predĺženie združenia, je bez zbytočného odkladu povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu. Počas likvidácie občianske združenie spolu s menom uvádza na všetkých dokumentoch dodatok „v likvidácii“ alebo "v konkurze". Likvidáciu vykonáva likvidátor, ktorého si združenie v prípade dobrovoľného zrušenia môže ustanoviť samo (môže ním byť aj štatutárny orgán združenia). Je užitočné upraviť si v stanovách spôsob vysporiadania majetku združenia, prípadne zakotviť, ktorý orgán o ňom bude rozhodovať alebo ustanovovať likvidátora. V prípade právoplatného rozhodnutia o rozpustení združenia ministerstvom alebo súdom, rozhodne o ustanovení likvidátora ministerstvo. Urobí tak aj v prípadoch, ak si združenie neustanovilo likvidátora dobrovoľne samo.

Zrušením združenia sa zrušujú aj organizačné jednotky, ktoré konajú vo svojom mene. Združenie zaniká ku dňu výmazu z registra mimovládnych neziskových organizácií. Týmto dňom zaniká ako právnická osoba a už nemôže vstupovať do právnych vzťahov s tretími osobami.

Zmena stanov

Ak príslušný orgán združenia v súlade so stanovami rozhodne o zmene stanov, túto je potrebné oznámiť ministerstvu vnútra v lehote 15 dní od ich schválenia. K oznámeniu sa priloží text dodatku k stanovám v dvoch vyhotoveniach spolu s eKolkom v hodnote 16,50 €. Zmenu je rovnako možné oznámiť elektronicky s polovičným správny poplatkom.

Ministerstvo vezme zmenu na vedomie, o čom zašle združeniu do 15 dní od doručenia oznámenia opečiatkované jedno vyhotovenie zmeny stanov.

Ak je však zmena stanov v rozpore so zákonom, ministerstvo na to bezodkladne upozorní združenie. Môže tak urobiť z dôvodov, pre ktoré by ministerstvo mohlo registráciu nového združenia odmietnuť, alebo z dôvodov neúplnosti alebo nepresnosti zapisovaných údajov. Združenie má 60 dní od doručenia upozornenia na to, aby zosúladiť stanovky so zákonom a ďalších 10 dní, aby o tom informovalo ministerstvo. Ak sa tak nestane, ministerstvo združenie rozpustí.

Proti rozhodnutiu o rozpustení sa možno brániť žalobou na súde.

Oznámenie o zmene údajov o štatutárnom orgáne alebo členovi štatutárneho orgánu musí byť podpísané štatutárnym orgánom alebo takým počtom členov štatutárneho orgánu, aký je potrebný podľa zaregistrovaných stanov, a novozvoleným štatutárnym orgánom alebo

novozvolenými členmi štatutárneho orgánu; pravosť podpisov musí byť úradne osvedčená. Podpis štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu zapísaného v registri, ktorý zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, sa nevyžaduje.

Ak štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu zapísaný v registri odmietne podpísať oznámenie a uznesenie združenia o zmene štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu, jeho podpis možno nahradiť vyhlásením troch členov združenia, ich podpisy musia byť úradne osvedčené a nahrádzajú podpis štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu.

Organizačné jednotky

Združenia môžu rozhodnúť o zriadení organizačných jednotiek (napr. pobočiek, regionálnych kancelárií a pod.), ktoré budú môcť konať vo svojom mene. Zriaďujú sa stanovami, ktoré musia obsahovať úpravu kompetencií jednotlivých jednotiek a tiež vzťahov medzi jednotkami a centrom združenia, ako aj medzi jednotkami navzájom. Štatutárny orgán je následne povinný v lehote 15 dní oznámiť ministerstvu zriadenie organizačnej jednotky združenia, ako aj všetky zmeny, ktoré sa jej týkajú.

Oznámenie o zriadení organizačnej jednotky združenia musí obsahovať názov, adresu sídla, IČO, cieľ činnosti, meno, priezvisko, adresu trvalého pobytu, dátum narodenia a rodné číslo fyzickej osoby oprávnenej konať v mene organizačnej jednotky. Súčasťou oznámenia musí byť aj zmena stanov osvedčujúca vznik organizačnej jednotky v 2 kópiách a eKoloK v hodnote 66 eur. Oznámenie podpisuje štatutárny orgán združenia, s uvedením funkcie a odtlačkom pečiatky, ak ju združenie má.

Štatistický úrad SR v procese zápisu prideli organizačnej jednotke samostatné 12-miestne IČO. Oprávnenie konať vo vlastnom mene nadobúda dňom jej zápisu do registra MNO.

Zmluvy o súčinnosti

Združenia môžu medzi sebou uzatvárať zmluvy o súčinnosti na dosiahnutie spoločného cieľa, či záujmu. Pre platnosť zmluvy sa vyžaduje písomná forma. Súčasťou zmluvy je vymedzenie účelu súčinnosti, spôsob vykonávania zmluvy, práva a povinnosti zúčastnených združení a prostriedky, ktorými na súčinnosť prispievajú.

Zmluvou o súčinnosti sa môže vytvoriť zväz zúčastnených združení, ktorý je právnickou osobou a platia preň obdobne ustanovenia zákona o združovaní občanov.

Zmluvou o súčinnosti sa môže ustanoviť, že zmluva stratí účinnosť dohodou zúčastnených združení, dosiahnutím cieľa, pre ktorý bola uzavretá, alebo inou skutočnosťou v zmluve uvedenou.

Prijímanie 2% z daní z príjmov

Daňovník na základe vlastného rozhodnutia môže poukázať subjektom tretieho sektora podiel zaplatenej dane vo výške 2 % resp. 3 %. Podmienkou je, že prijímateľ dane splňa zákonné podmienky (najmä vykonanie registrácie združenia so všetkými zákonnými náležitosťami a absencia evidovaných nedoplatkov na dani a poistnom) a je v daný rok osobitne registrovaný v centrálnom registri prijímateľov podielu zaplatenej dane vedenom Notárskou komorou SR. Registráciu je potrebné vykonať každoročne, na predpísanom tlačive, a to v období od 1.

septembra do 15. decembra bežného roka. Poskytnuté financie je prijímateľ povinný použiť len na verejnoprospešné účely, ktoré sú predmetom jeho činnosti, a to do konca roka nasledujúceho po roku, v ktorom mu bol podiel zaplatenej dane poukázaný.

Ďalšie informácie

Vzory, odkazy, predpisy

Nižšie nájdete praktické vzory podaní, súvisiace právne predpisy a užitočné odkazy k téme Ako založiť občianske združenie. Vzory podaní vám môžu pomôcť v komunikácii so štátnymi orgánmi. Môžete si ich upraviť podľa vlastných potrieb, sú k dispozícii na stiahnutie zdarma.

Vzory podaní

[Stanovy občianskeho združenia](#)

[List ministerstvu vnútra pri odmietnutí registrovať stanovy](#)

Na stiahnutie

Staršia publikácia [Ako založiť občianske združenie](#) (2001, autorky Zuzana Dlužošová, Dana Mareková). Pozor, medzičasom sa zákon o združovaní občanov mierne zmenil.

Súvisiace právne predpisy

[Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov č. 3, 5 a 8 \(článok 11\),](#)

[Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach,](#)

[Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, 120/1976 Zb. \(článok 21\)](#)

[Ústava Slovenskej republiky, 460/1992 \(článok 28\)](#)

[Zákon č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov](#)

[Zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií](#)

[Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov](#)

[Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch](#)

[Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník](#)

Užitočné odkazy

[Webová stránka Ministerstva vnútra SR](#) » informácie o registrácii, vzory dokumentov a tlačív, kontakty.

[Notársky centrálny register určených právnických osôb \(zoznam prijímateľov podielu zaplatenej dane\)](#) » register neziskových organizácií, ktorým bolo schválené poberanie 2% podielu zaplatenej dane.

Otázky a odpovede

OTÁZKA: Môže združenie vykonávať zárobkové aktivity?

ODPOVEĎ: Môže, avšak iba v súlade so svojím poslaním, pričom celý zisk získaný prostredníctvom zárobkových aktivít musí byť použitý na činnosť združenia a v súlade s jeho cieľmi. Aj združenie, ak vykonáva zárobkové aktivity, musí spĺňať predpisy na úseku podnikania, napríklad musí mať živnostenské oprávnenie a pod.

OTÁZKA: Ako sa preukazuje štatutár združenia?

ODPOVEĎ: Ustanovenie štatutárneho orgánu, respektíve človeka alebo skupiny ľudí, ktorí sú oprávnení konať v mene združenia, prebieha v súlade so stanovami. Najčastejšie je štatutár volený jedným z orgánov združenia. O každej zmene štatutára, obdobne ako o zmene stanov, je potrebné informovať do 15 dní Ministerstvo vnútra, ktoré zmenu zapíše do Registra mimovládnych neziskových organizácií (ďalej aj "register"). Združenie pri zmene údajov o štatutárnom orgáne alebo členovi štatutárneho orgánu predloží ministerstvu dokumenty osvedčujúce skutočnosti pre zápis údajov o štatutárnom orgáne alebo členovi štatutárneho orgánu. Oznamenie o zmene údajov o štatutárnom orgáne alebo členovi štatutárneho orgánu musí byť podpísané štatutárnym orgánom alebo takým počtom členov štatutárneho orgánu, aký je potrebný podľa zaregistrovaných stanov, a tiež novozvoleným štatutárnym orgánom alebo novozvolenými členmi štatutárneho orgánu; pravosť podpisov musí byť úradne osvedčená. Podpis štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu zapísaného v registri, ktorý zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho, sa nevyžaduje. Ak štatutárny orgán alebo člen štatutárneho orgánu zapísaný v registri odmietne podpísať oznámenie a uznesenie združenia o zmene štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu, jeho podpis možno nahradiť vyhlásením troch členov združenia, ich podpisy musia byť úradne osvedčené a nahrádzajú podpis štatutárneho orgánu alebo člena štatutárneho orgánu. V prípade zmeny štatutára nie je potrebné prikladať kolok. Ministerstvo potvrdí oznámenie s menom, priezviskom a podpisom štatutára pre účely zastupovania združenia navonok.

Pred orgánmi verejnej moci nie je združenie povinné preukazovať údaje, ktoré má zapísané v registri, teda aj údaje o štatutárnom orgáne.

Na účely preukazovania sa v iných situáciách, napr. v banke, môže štatutárny orgán požiadať o výpis z registra mimovládnych neziskových organizácií, a to písomnou žiadosťou, ktorá obsahuje meno, priezvisko, dátum narodenia a adresu trvalého pobytu žiadateľa a ktorej prílohou je doklad o zaplatení správneho poplatku. Výpis z registra obsahuje zapísané údaje platné v deň jeho vydania. O vydanie výpisu z registra možno žiadať aj v elektronickej podobe prostredníctvom elektronického formulára.

OTÁZKA: Čo robiť, keď Ministerstvo vnútra nechce zaregistrovať stanovy?

ODPOVEĎ: Je potrebné preveriť, či doklady, ktoré ste zaslali ministerstvu, obsahujú zákonom stanovené náležitosti. Ak je z vašej strany všetko v poriadku a ministerstvo žiada veci, ktoré idú nad rámec zákona, napríklad doplnenie informácií v stanovách, postupuje v rozpore so zákonom. V takom prípade odporúčame zreteľne vykomunikovať, že ministerstvo na takýto postup nemá oporu v zákone. Následne, ak ministerstvo stále odmieta registráciu, požiadajte, aby o tom vydalo rozhodnutie a proti tomuto rozhodnutiu podajte žalobu na súd. Do úvahy prichádzajú aj postup podľa zákona o sťažnostiach alebo o prokuratúre.

OTÁZKA: Čo sú povinné náležitosti stanov?

ODPOVEĎ: Náležitosti stanov určuje zákon č. 83/1990 Zb. v § 6 ods. 2 a sú to: názov, sídlo, cieľ, orgány a spôsob ich ustanovovania a funkcionári oprávnení konať v mene združenia, ustanovenia o organizačných jednotkách (ak sú zriadené) zásady hospodárenia a práva a povinnosti členov združenia (§ 3 ods. 3 zákona). Viac informácií o povinných náležitostiach stanov nájdete v časti o založení združenia.

OTÁZKA: Môže byť sídlom občianskeho združenia aj domáca adresa jedného zo zakladajúcich členov?

ODPOVEĎ: Áno, adresa môže byť kdekoľvek, aj na domácej adrese.

OTÁZKA: Je nevyhnutné, aby občianske združenie malo bankový účet?

ODPOVEĎ: V tomto smere je rozhodujúce, či bude občianske združenie nakladať s verejnými a účelovo poskytnutými financiami. Na občianske združenia sa rovnako vzťahujú pravidlá o obmedzení hotovostných platieb nad 5000 eur. Založenie účtu však aj v praktickej rovine sprehládni hospodárenie a vedenie účtovníctva v združení.

OTÁZKA: Môže zahraničný štátny príslušník založiť občianske združenie v SR a môžu zahraničné občianske združenia pôsobiť v SR?

Ústava Slovenskej republiky garantuje v čl. 29 právo pokojne sa združovať každému. To znamená, že združovacie právo majú rovnako občania Slovenskej republiky, ako aj tí, ktorí nemajú občianstvo.

Zo zákona o združovaní občanov nevyplýva jednoznačne, že združenie združuje len občanov Slovenskej republiky, pojem "občan" v tomto zákone nie je nijako bližšie vysvetlený. Členovia prípravného výboru však podávajú návrh na registráciu, kde okrem iného uvádzajú aj rodné čísla a bydliská, možno preto predpokladať, že Ministerstvo vnútra SR bude pre registráciu vyžadovať, aby registráciu podával aspoň jeden štátny občan Slovenskej republiky. Nič však nebráni tomu, aby členmi združení boli aj osoby, ktoré občanmi Slovenska nie sú, keďže zákon to nevyklučuje.

Okrem zákona o združovaní občanov je súčasťou nášho právneho poriadku aj zákon o podmienkach činnosti organizácií s medzinárodným prvkom v Československej socialistickej republike č. 116/1985 Zb. Hoci ide o zákon, ktorého názov nekorešponduje so súčasnou realitou, stále je platný a účinný aj na území Slovenska. Tento zákon upravuje podmienky, na základe ktorých môže v Slovenskej republike byť zriadená, vyvíjať činnosť alebo mať sídlo organizácia s medzinárodným prvkom. Takou organizáciou sa rozumie jednak medzinárodná mimovládna (nevládna) organizácia ako aj organizácia cudzích štátnych príslušníkov. Jej činnosť povoľuje tiež Ministerstvo vnútra SR na základe žiadosti o povolenie zriadiť takúto organizáciu, ku ktorej treba priložiť stanovky.

OTÁZKA: Môže občianske združenie založiť aj zamestnanec verejnej správy. Dochádza tu ku konfliktu verejného záujmu v rámci výkonu zamestnania vs. osobných záujmov?

ODPOVEĎ: V zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov "Občania majú právo slobodne sa združovať." Podľa § 3 ods. 2: " Nikomu nesmie byť občiansky na ujmu, že sa združuje, že je členom združenia, že sa zúčastňuje na jeho činnosti alebo ho podporuje, alebo že stojí mimo neho."

Ide o ústavou garantované základné právo, ktorého výkon zákon obmedzuje len vo veľmi výnimočných, v zákone špecifikovaných situáciách. Zamestnanec verejnej správy teda môže byť členom občianskeho združenia alebo aj členom prípravného výboru, ktorý občianske združenie zakladá.

V zmysle § 5 združenia však nesmú vykonávať funkciu štátnych orgánov, pokiaľ osobitný zákon neustanovuje inak. Nesmú riadiť štátne orgány a ukladať povinnosti občanom, ktorí nie sú ich členmi.

OTÁZKA: V stanovách občianskeho združenia nie je explicitne uvedené, že členovia prípravného výboru sa stávajú členmi OZ. O prijatí členov rozhoduje najvyšší orgán združenia, ktorý sa skladá z členov. Ak ale členovia prípravného výboru nie sú automaticky členmi, kto rozhodne o prijatí členstva prvých členov OZ?

ODPOVEĎ: V zásade platí, že členovia prípravného výboru nie sú automaticky členmi novo založeného občianskeho združenia, pokiaľ to stanovky výslovne neustanovujú. Na tieto účely je preto dôležitý text stanov, najmä vo vzťahu k úprave procesu prijímania nových členov. Tento text sa líši od združenia k združeniu, pretože to, ako si združenie nastaví mechanizmus prijatia členov, je výsostná kompetencia každého riadne registrovaného združenia.

Je niekoľko možností ako tento mechanizmus nastaviť:

- najpraktickejším a najvyužívanejším spôsobom je už naznačená možnosť ustanoviť členov prípravného výboru automaticky za členov novovzniknutého občianskeho združenia priamo v stanovách (ak členovia prípravného výboru nebudú chcieť byť v budúcnosti členmi združenia, jednoducho z neho po zvolení ďalších členov vystúpia),
- druhou možnosťou je ustanovenie kompetencie štatutárneho orgánu prijímať nových členov do združenia do stanov, s ohľadom k tomu, že v zmysle § 6 od. 2 zákona o združovaní občanov musia byť členovia štatutárneho orgánu určení už pri registrácii,
- v prípade, ak združenie uvažuje o zložitejšom mechanizme prijímania nových členov a tento zložitejší mechanizmus nie je zo začiatku aplikovateľný v praxi práve kvôli nedostatku novoprijatých členov združenia (napríklad hlasovaním na zhromaždení členov združenia a dosiahnutím určenej väčšiny pri hlasovaní), takýto zložitejší mechanizmus je možné nastaviť aj dodatočne po prijatí dostatočného množstva členov prostredníctvom zmeny stanov.

Na mechanizmus prijatia nových členov do združenia je potrebné myslieť vopred, ešte pred samotným podaním návrhu registrácie združenia na ministerstvo z dôvodu, aby ste sa vyhli situácii, že združenie nemôže riadne fungovať, pretože nemá členov a podľa stanov ich za uvedenej situácie nemá ako prijať.

Ak stanovky nepočítali s tým, že členovia prípravného výboru sa stávajú členmi novovzniknutého združenia a zároveň nepočítali ani s tým, že členov môže do združenia prijímať štatutárny orgán, vychádzajúc z ducha zákona, a s poukazom na to, že členovia prípravného výboru samotné stanovky tvorili a stanovovali systém ako bude združenie fungovať, v takejto situácii je potrebné ich považovať za prvých členov združenia.

Praktické príklady prípadov

Zoznam káuz:

- Nezákonné zásahy ministerstva do stanov združenia
- Možnosti samofinancovania občianskych združení

Možnosti samofinancovania občianskych združení

Právo podnikat', respektíve uskutočňovať inú zárobkovú činnosť je garantované čl. 35 Ústavy SR, pričom ods. 2 tohto článku hovorí: „Zákon môže ustanoviť podmienky a obmedzenia výkonu určitých povolání alebo činností.“

Podnikáním sa podľa § 2 Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Zb.) rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku (alebo na účel dosiahnutia merateľného pozitívneho sociálneho vplyvu, ak ide o hospodársku činnosť registrovaného sociálneho podniku podľa zákona o sociálnych podnikoch). Všetky tieto podmienky, čiže sústavnosť, samostatné vykonávanie činnosti, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť a za účelom dosiahnutia zisku musia byť splnené súčasne.

Keďže žiadny zákon nezakazuje občianskym združeniam podnikat', nie je prekážka, aby požiadali miestne príslušný Okresný úrad, odbor živnostenského podnikania o vydanie živnostenského oprávnenia podľa živnostenského zákona, č. 455/1991 Zb. Živnostenské oprávnenie vzniká dňom ohlásenia. Treba mať však na pamäti, že podnikanie združenia by malo byť len podpornou činnosťou, slúžiacou na účelnejšie využitie jeho majetku, a tým rozvíjanie účelu, na ktoré bolo založené. Ak ciele združenia v prevažujúcej miere sledujú dosahovanie zisku, je potrebné zvážiť iné formy podnikania predpokladané zákonom (založenie obchodnej spoločnosti podľa Obchodného zákonníka).

Hoci neexistuje zákonná prekážka, aby občianske združenia podnikali na základe živnostenského oprávnenia, niektoré okresné úrady odmietajú vydať živnostenské listy. Veľá zárobkových aktivít občianskych združení však nespĺňa podmienky definície podnikania – ich činnosť nemá sústavný charakter a najmä účelom nie je dosiahnutie zisku. Občianske združenia vykonávajú zárobkové aktivity často za tým účelom, aby mohli ďalej, prípadne efektívnejšie, presadzovať svoju misiu, respektíve ciele uvedené v stanovách. Zarobené prostriedky si teda nerozdelia členovia ako „zisk“, ale použijú ich na aktivity združenia v súlade s platnými stanovami registrovanými na ministerstve vnútra.

Ministerstvo vnútra SR k splneniu tejto podmienky uviedlo: „Poslednou podmienkou podnikateľskej činnosti je, aby išlo o činnosť, ktorou sa dosahuje zisk. Neznamená to však, že keď sa pri výkone určitej činnosti dosiahne hospodárska strata, že už príslušná činnosť stratí charakter podnikateľskej činnosti. Rozhodujúci je v tejto súvislosti zámer osoby, ktorá zamýšľa konkrétnu činnosť vykonávať, čo v praxi znamená, že nie každá, jedna a tá istá činnosť, musí byť pre rôzne osoby podnikateľskou činnosťou. Ine napr. o prípady vykonávania sociálnych služieb ekonomicky rozdielnym spôsobom (podnikateľským i nepodnikateľským spôsobom). Ba dokonca môže byť vykonávaná rozdielnym spôsobom (podnikateľským i nepodnikateľským) jedným a tým istým subjektom, napr. pohostinská činnosť formou závodného stravovania má charakter nepodnikateľskej činnosti, zatiaľ čo pohostinská činnosť vykonávaná formou verejného stravovania má charakter podnikateľskej činnosti, a pod.